

ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ

Академічна доброчесність – академічна доброчесність - сукупність етичних принципів та визначених Законом України "Про освіту", цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти.

Аудит – систематичний, незалежний і задокументований процес отримання об'єктивних доказів та їх об'єктивного оцінювання, щоб визначити ступінь дотримання критеріїв аудиту.

Академічна довідка – документ, що містить інформацію про навчальні досягнення та освітньо-професійну кваліфікацію слухача за шкалою успішності (національною та шкалою ECTS).

Академічний календар – календарні терміни навчального процесу та вивчення окремих дисциплін впродовж академічного року

Вимога – сформульовані потреба чи очікування, загальнозрозумілі чи обов'язкові.

Вимога щодо якості – вимога, пов'язана з якістю.

Внутрішній контекст – це внутрішнє середовище в якому організація прагне досягти своїх цілей. До поняття внутрішнього контексту організації можуть бути віднесені питання, пов'язані з її цінностями, культурою, знаннями, а також з продуктивністю.

Візія організації – це опис ідеального стану організації в майбутньому, орієнтир руху організації. Візія сприяє мотивації у всій організації, тому його формула повинна надихати кожного.

Гарант освітньої програми – це науково-педагогічний або науковий працівник, який/яка працює за основним місцем роботи, несе відповідальність за якість освітньої програми, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною чи спорідненою до освітньої програми спеціальністю, або належний досвід роботи в галузі. Призначення, права та обов'язки гаранта освітньої програми відносяться до автономії закладу вищої освіти. Цей працівник/працівниця може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант освітньої програми може працювати на відповідній кафедрі або в будь-якому іншому університетському підрозділі.

Джерело ризику – елемент, який окремо або в поєднанні з іншими може призводити до виникнення ризику.

Диплом – документ про вищу освіту (науковий ступінь), що видається особі, яка успішно виконала відповідну освітню (наукову) програму та пройшла атестацію з присвоєнням відповідної кваліфікації.

Європейський простір вищої освіти – побудова єдиної стандартизованої системи навчання, що дає змогу підвищити зайнятість і мобільність громадян країн-

учасниць, визначити рівні та гарантії якості навчальних програм, зробити більш привабливою для студентів і викладачів з інших країн систему загальноєвропейської вищої освіти. Цей процес отримав назву Болонського процесу.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) (ECTS з англ. – European Credit Transfer System) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС. Система може використовуватися усередині закладу освіти, між закладами освіти однієї країни, а також між закладами-партнерами з різних країн. Система ЄКТС базується на обліку обсягу навчальної роботи, виконаної слухачем; допускає накопичення кредитів та їх здатність до перезарахування в європейському освітянському просторі; передбачає виконання правил щодо всіх її частин: ЄКТС-кредитів, ЄКТС-оцінок, Угоди про навчання і зарахування кредитів; покликана сприяти мобільності і міжнародному визнанню термінів навчання за кордоном.

Ефективність – співвідношення поміж досягнутим результатом і використаними ресурсами.

Запровадження системи управління якістю – процес (наслідок процесу) розроблення, документування, уведення в дію, підтримування та постійного поліпшування системи управління якістю.

Здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Забезпечення якості – складова частина управління якістю, зосереджена на створюванні впевненості в тому, що вимоги щодо якості буде виконано.

Заліковий кредит – одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння змістових модулів або блоку змістових модулів.

Кредит є відносною одиницею і вимірює час, у середньому необхідний слухачу для засвоєння змістового модуля. Кредит ураховує всі форми навчального навантаження слухача: аудиторні заняття, самостійну роботу, підготовку до екзаменів, науково-дослідницьку роботу тощо.

Зацікавлена сторона; причетна сторона (stakeholder) – особа чи організація, яка може вплинути на рішення чи діяльність, піддана впливу, чи сприймає себе такою, що піддана впливу рішень або діяльності.

Зовнішній контекст – це зовнішнє середовище у якому організація прагне досягти своїх цілей. До зовнішнього контексту можуть бути віднесені питання щодо законодавства, технологічні аспекти, конкуренція, ринок. Культура, соціальні аспекти та економічні умови як на міжнародному, національному так і на місцевому рівні.

Індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності,

методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

Індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання.

Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Інформаційний пакет ЄКТС – документ, що містить загальну інформацію про університет, назву спеціальностей, спеціалізацій, відомості про кваліфікацію, яку набуває випускник, відомості про навчальний графік та види навчальних занять, повний перелік пропонованих обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін, їх коротку анотацію, відомості про форми та умови проведення контрольних заходів, опис системи оцінювання якості освіти, а також таблицю відповідності оцінок, прийнятих в університеті, оцінкам ЄКТС та іншу інформацію.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Контроль ризику – міра, яка стримує і/або модифікує (змінює) ризик. (Контроль ризику може включати будь-який процес, політику, методику, практику або інші умови та/або дії, що стримують і/або модифікують (змінюють) ризик (але не обмежується перерахованим, Контроль ризику може не завжди приводити до бажаного або очікуваного ефекту).

Контекст організації – це комбінація внутрішніх та зовнішніх факторів, які можуть впливати на підхід організації до розробки та досягнення своїх цілей.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Контролювання якості – складова частина управління якістю, зосереджена на виконуваних вимогах щодо якості.

Концепція розвитку організації – це документ, який представляє загальний напрямок дій організації для досягнення бажаного стану в майбутньому. Концепція є результатом процесу стратегічного планування.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Місія організації – це сукупність загальних установок і принципів, що визначають призначення та роль організації в суспільстві, взаємовідносини з іншими соціально-економічними суб'єктами. Місія організації – це основна загальна ціль організації, чітко виражена причина її існування, її призначення. Цілі виробляються з метою здійснення цієї місії. Цілі мають бути конкретними і вимірюваними, орієнтованими в часі.

Молодий вчений – вчений віком до 35 років, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, або вчений віком до 40 років, який має науковий ступінь доктора наук або навчається в докторантурі.

Моніторинг – це процес відстеження стану діяльності або процесу. Результати, отримані на різних рівнях моніторингу, аналізуються і служать основою для прийняття управлінських рішень.

Методика; процедура – установлений спосіб виконання роботи чи процесу.

Менеджмент ризику, ризик-менеджмент – скоординовані дії з управління організацією з урахуванням ризику.

Набування (набуття) компетентності – процес (наслідок процесу) досягнення компетентності.

Навчальний план – документ, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ECTS, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю та розробляється вищим навчальним закладом на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю.

Невідповідність – невиконання вимоги.

Нормативний документ – документ, який установлює правила, загальні принципи чи характеристики різних видів діяльності або їх результатів.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Освітня послуга – комплекс визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором дій суб'єкта освітньої діяльності, що мають визначену вартість та спрямовані на досягнення здобувачем освіти очікуваних результатів навчання.

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ECTS, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Планування якості – складова частина управління якістю, зосереджена на встановленні цілей у сфері якості та на визначенні операційних процесів і відповідних ресурсів, необхідних для досягнення цілей у сфері якості.

Поліпшення якості – складова частина управління якістю, зосереджена на збільшенні здатності виконувати вимоги щодо якості.

Процес – сукупність взаємопов'язаних робіт, що використовують входи для створення запланованого результату.

Проектування – унікальний процес (наслідок процесу), який складається із сукупності скоординованих і контрольованих дій з датами початку та закінчення, що його виконують задля досягнення цілі, яка відповідає конкретним вимогам, і який має обмеження щодо строку, вартості та ресурсів.

Поліпшення – дія щодо підвищення дієвості.

Постійне поліпшення – повторювана дія щодо підвищення дієвості.

Політика у сфері якості – політика пов'язана з якістю. (Політика у сфері якості — зазвичай це невід'ємна частина загальної політики організації, може бути узгоджена з баченням та місією організації та слугує структурною основою для встановлення цілей у сфері якості. Принципи управління якістю, викладені в стандарті ISO 9000:2015, можуть слугувати підґрунтям для встановлення політики у сфері якості).

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (**програми результати навчання**) або окремих освітніх компонентів.

Рівень освіти – завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій.

Рівень якості – категорія чи розряд, надані різним вимогам щодо об'єкта, які мають те саме функційне застосування.

Результативність – ступінь реалізації запланованої діяльності та досягнення запланованих результатів.

Ризик – вплив невизначеності. (Вплив – це відхилення від того, що очікується. Воно може бути позитивним і/або негативним, і може сприяти реалізації можливостей та усунення загроз, або наслідком якого є виникнення можливостей і загроз. Цілі можуть мати різні аспекти і категорії і можуть застосовуватися на різних рівнях. Ризик зазвичай визначається в термінах джерел ризику потенційних подій, наслідків цих подій і їх ймовірності.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Система освіти – сукупність складників освіти, рівнів і ступенів освіти, кваліфікацій, освітніх програм, стандартів освіти, ліцензійних умов, закладів освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, учасників освітнього процесу, органів управління у сфері освіти, а також нормативно-правових актів, що регулюють відносини між ними.

Стейкхолдери – будь-яка група зацікавлених сторін, які можуть впливати або кого можуть цікавити досягнення закладу вищої освіти своєї мети.

Середовище організації – сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, які можуть мати вплив на підхід організації до розроблення та досягнення своїх цілей.

Система – сукупність взаємопов'язаних елементів організації для формування політик, встановлення цілей і процесів, щоб досягати ці цілі.

Стратегія організації – це довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку організації, що стосується сфери, засобів і форми її діяльності та системи її взаємин у середині екосистеми.

Стратегія організації – це узагальнена модель довгострокових дій організації, необхідних для досягнення поставлених нею довгострокових (стратегічних) цілей. Реалізація стратегії організації є внутрішньою адміністративною функцією управління (менеджменту), виконання якої підпорядковується логіці теорії управління організацією та досвіду ефективного менеджменту. Перехід від поточного внутрішнього організаційного управління розвитком до середньострокового, а потім і стратегічного управління дозволяє забезпечити виживання організації протягом тривалого періоду.

Студентоцентроване навчання - підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

Управління – скоординовані дії щодо спрямування та контролювання діяльності організації.

Ціль – результат, який має бути досягнуто.

Ціль у сфері якості – ціль, пов'язана з якістю. Організація повинна встановити цілі у сфері якості для відповідних підрозділів, рівнів і процесів, необхідних для системи управління якістю.

Потрібно, щоб цілі у сфері якості:

- були узгоджені з політикою у сфері якості;
- були вимірними;
- ураховували застосовні вимоги;
- були доречними з погляду відповідності продукції та послуг та підвищення задоволеності замовників;
- були охоплені моніторингом;
- були доведені до відома;
- були актуалізовані, як належить.

Цінності організації – це фундаментальні переконання, на яких базується діяльність організації. Це головні принципи, які використовуються при взаємодії з іншими групами стейкхолдерів.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.